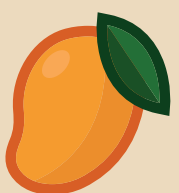

1

**Sa nou dwe konnen sou
zafè sekirite alimantè
mango**

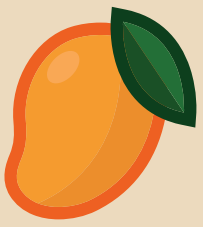

**Kit pou Fòmasyon sou
Sekirite Alimantè
Endistri Mango a
Izin**

**Producing Safe
Mangos**

Mango
.org

Poukisa nou la?

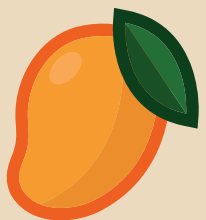

Jodya nou la pou nou ka resevwa yon fòmasyon sou sekirite alimantè pou travay nap fè nan bitasyon/izin/depo. Jan anpil nan nou konnen l, konpayi nou an ap fè eksperyans e deja fè eksperyans sou pwogram bon pratik agrilti (Good Algricultural Practices) oubyen sou yon pwogran sekirite ak Kalite manje, selon ka a. Nou chak ki la jwe yon wòl enpòtan nan pwogram sa.

Kliyan nou yo ak moun kap fè enspeksyon sou jan konpayi nou an travay mande pou tout anplwaye kap travay nan pwodiksyon mango, nan met mango nan bwat e/oubyen nan zòn depo yo pou yo resevwa yon fòmasyon sou sekirite alimantè.

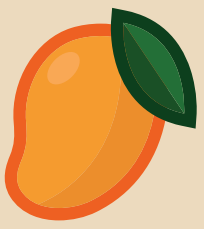
[Premye leson an pou bitasyon, izin ak depo yo. Tèks la pale de bitasyon/izin/depo. Ou menm wa itilize mo ki matche travay ou fè a.]

Notas: _____

Poukisa nou la?

Kisa sekirite alimantè a ye?

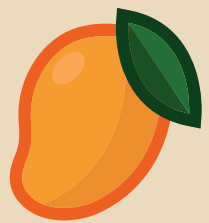
Pou n kòmanse kou sa a , li enpòtan pou nou konprann sa sekirite alimantè vle di. Se yon bagay nap tande tout tan nan travay nou.

Sekirite alimantè vle di ke manje a san danje pou moun kap manje l la, e nou ka bay garanti ke manje a pap fe kliyan yo malad.

Se travay nou, sitou rekonsablite nou pou nou fè mango pouse, mete yo nan bwat epi distribye yo san yo pa bay moun kap manje yo okenn pwoblèm.

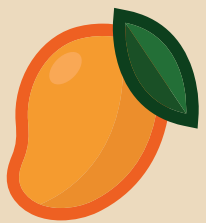
Nan fòmasyon nou pral resevwa jodya, nap aprann kòman yon manje kabap tounen yon pwazon, kòman nou ka anpeche mango nou yo kontamine e koman nou ka ede bitasyon, Izin, depo yo pase enpeksyon Good Agricultural Practices la oubyen yon enspeksyon sou Sekirite alimantè ak kontwòl kalite.

Notas: _____

Kisa sekirite alimantè a ye?

Mango ak manje nou ka fè ak mango

Sa w panse de manje ki sou foto sa yo?

Kilès nan manje yo ki parèt sou tout foto yo?

Manje sa yo bèl e yo dwe santi bon epi yo dwe gou tou. Eske w panse gen nan manje sa yo ki ka fè w malad? Si wi, poukisa? [Bay patisipan yo tan pou yo reponn].

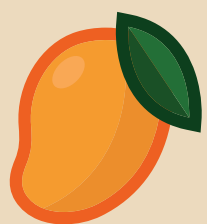
Tout manje kapab kontamine epi fè moun malad lè yo manje yo, kèlkeswa kote yo pwodwi, kote yo mete yo nan bwat oubyen kote yo prepare yo a tankou yon plant kap grandi, lakay oubyen nan yon restoran.

Manje ki kontamine kapab gen bon gou, santi bon e menm si yo parèt bèl yo toujou ka fè w malad.

Lè nou pran nan manje ki kontamine sa rele entoksikasyon alimantè (maladi moun pran nan manje). Maladi saa pa menm jan avèk sa w santi lè w manje twòp la ki rele endijesyon.

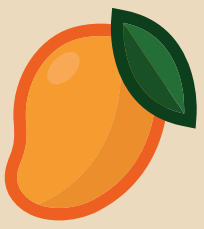
Foto © 2014 Konsèy Nasyonal mango e jwenn pèmisyon Konsèy Nasyonal Mango. Tout dwa reseve.

Notas: _____

Mango ak manje nou ka fè ak mango

Entoksikasyon alimantè

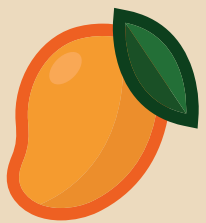
Moun gen entoksikasyon alimantè lè yo manje ou byen bwè bagay ki kontamine ak divès mikwòb. Maladi sa reprezante yo gwo problèm pou sante nan lemonn.

Men kèk siy maladi a kapab genyen: dyare, vomisman oubyen dezidratasyon. Nan kèk ka , senptom sa yo kapab grav epi lakòz moun mouri.

Yon pwen enpòtan nan travay ou se pwoteje mango wap manyen yo pou yo pa kontamine, konsa yo pap lakòz entoksikasyon alimantè a simaye.

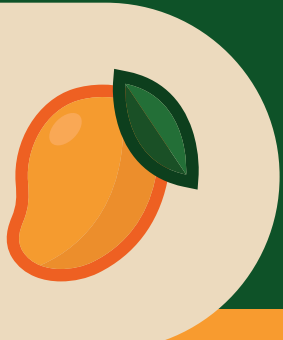
Sak ka lakòz yon kriz entoksikasyon alimantè rive se lè yonn oswa plizyè moun vin malad apre yo fin manje manje ki kontamine.

Notas: _____

Entoksikasyon alimantè

Chèn alimantè mango

Entoksikasyon alimantè kapab gen konsekans grav sou yon bitasyon mango, yon izin oubyen yon depo mango avèk anplwaye yo.

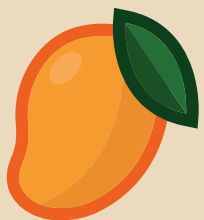
Si yo voye mango kontamine bay divès kliyan, chop kote w sèvi tèt ou, izin, distribitè oubyen restoran, maladi a kapab rive nenpòt kote e nenpòt ki lè.

Mango nou grandi yo epi mete nan bwat yo distribye nan plizyè peyi tankou Etazini, Kanada, Ewop ak mache lokal peyi kap pwodwi yo.

Enfeksyon alimantè ka genyen konsekans grav pou yon konpayi kap pwodwi manje e pou anplwaye yo tou.

An nou pale de yon sitiyasyon reyèl kote moun pran maladi saa epi manke mouri.

Notas: _____

Chèn alimantè mango

Producing Safe
Mangos

Istwa kantalous la an 2011

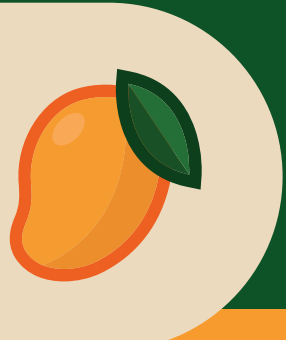

Entoksikasyon alimantè ka genyen konsekans grav pou yon bitasyon/izin/depo mango e pou anplwaye yo tou. An nou pale de yon sitiyasyon reyèl ki pase an 2011 kote anbann moun te vin malad apre yo te fin manje pwodwi ki fre. Nan lane 2011 lan, 30 moun mouri epi yon fanm ansent pèdi ti bebe l apre yo te fin manje kantalous ki te kontamine ak yon bakteri yo rele listerya monositojèn. Sant prevansyon ak kontwòl maladi (an anglè CDC) rapòte ke gen 146 moun ki enfekte ak mikwòb sa , sa ki fè ke entoksikasyon alimantè sa a rive simaye nan 28 Eta.

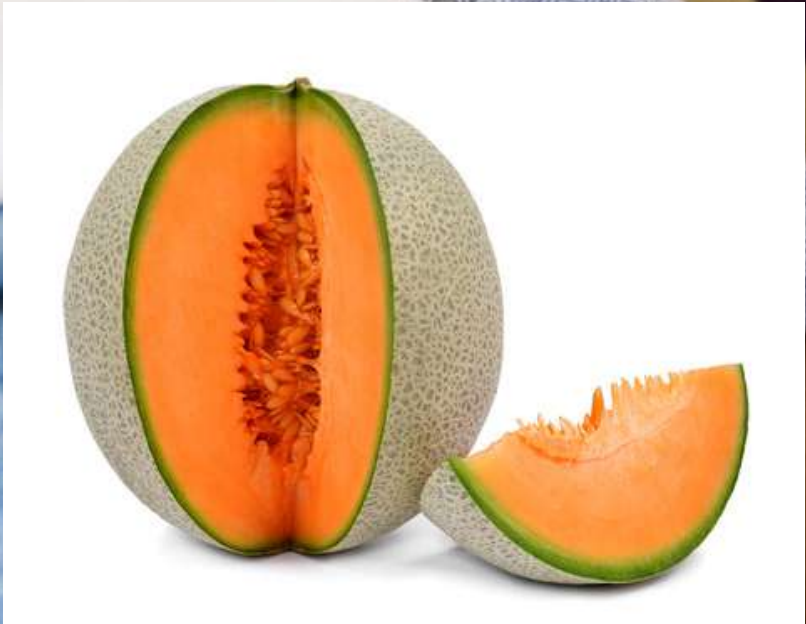
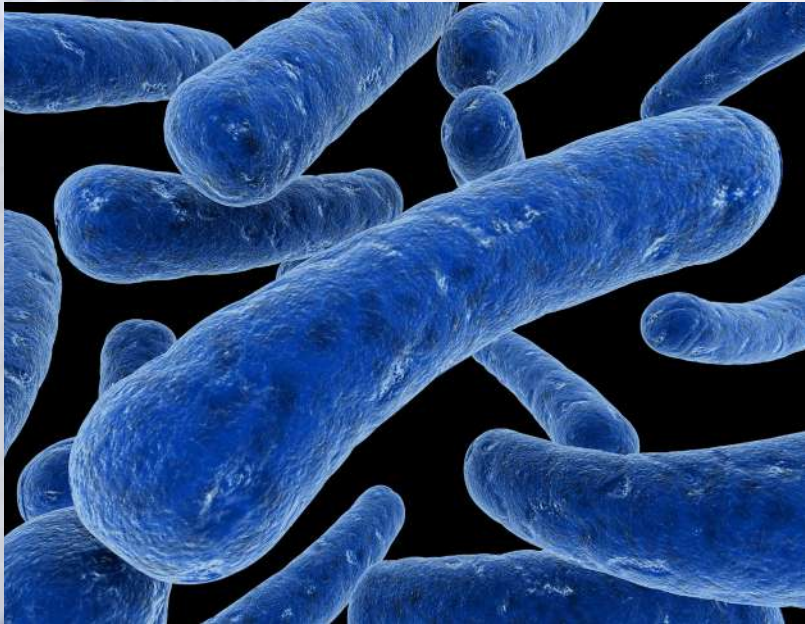
Apre ankèt Administrasyon manje ak medikaman (Food and Drug administration FDA an anglè) an fè, li anonse ke Bitasyon Jensen nan Kolorado fè rantr pwodwi Rocky Ford yo, yon seri de kantalous ki gen a revwa ak kriz kontaminasyon listerya a. Se melon sa yo ki te lakòz entoksikasyon saa simaye. Pwoblèm sa montre kijan pwòpte ak bon pratik sanitè enpòtan pou yon bitasyon/izin/depo.

FDA, kidonk Administrasyon manje aj medikaman an panse ke kriz entoksikasyon an te kapab soti nan lòt bagay tankou sèvi ak materyèl yo nan kondisyon ki pa sanitè e ki pa pwòp. Sa se yon egzanp kote ke ti pwoblèm oubyen ti bagay tou senp ka lakòz bagay yo pase trè mal si regleman yo pa respekte. Toujou sonje ke ti bagay tou senp ka vle di anpil nan zafè sekirite alimantè.

Notas: _____

Istwa kantalous la an 2011

Kisa k tap rive si...? Yon kriz entoksikasyon ki soti nan mango

Ann pran yon ti tan pou nou panse a sak tap rive si yo di nan nouvèl gen plizyè moun ki malad apre yo te fin manje mango kontamine.

Eske w panse menm pwoblèm sa, yon entoksikasyon alimantè ta kapab rive nan endistri mango a?

Si yon bagay konsa rive, kisa ki tap rive bitasyon/izin/depo yo? Kisa ki tap rive travay ou a?

Si sa rive ke mango kontamine lakòz yon entoksikasyon alimantè rive, nou kwè moun yo tap sispann achte ak manje yo.

Mache a tap tonbe. Bitasyon/izin/depo mango tap oblije fèmen e anplwaye endistri mango a tap pèdi djob yo siman paske kliyan yo tap sispann achte mango.

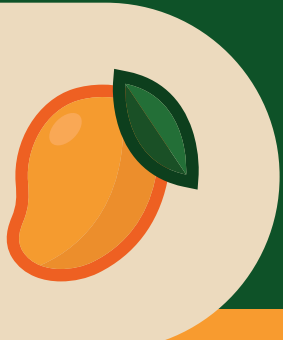
Alòs menm si w pa malad, se ou menm ak tout fanmi w kap peye sa si yon bagay konsa ta rive.

Notas: _____

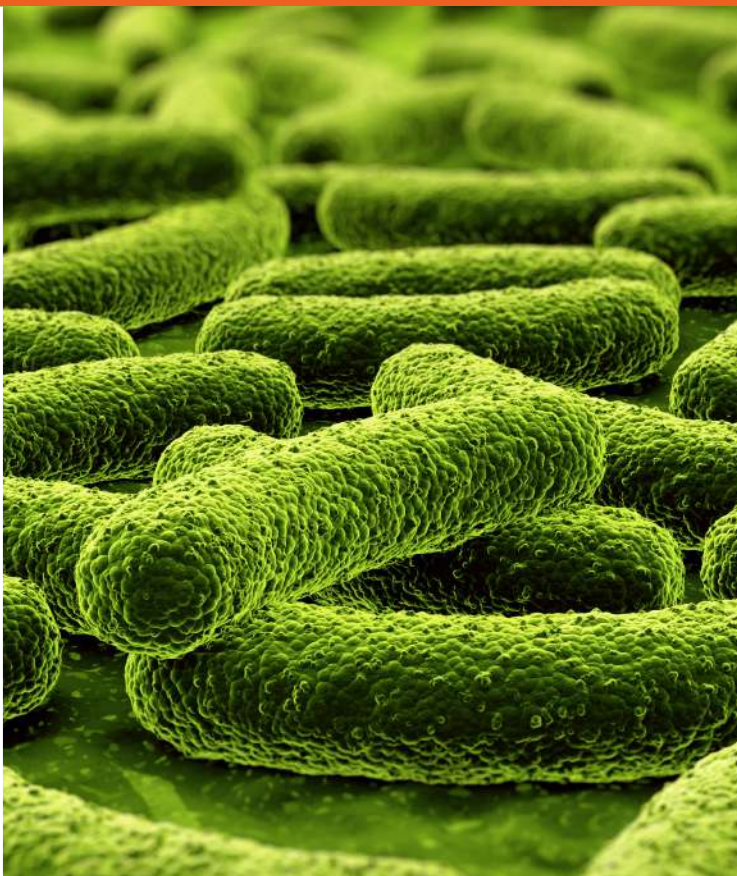

Kisa k tap rive si...? Yon kriz entoksikasyon ki soti nan mango

3 mòd kontaminan yo

Nou tande mo kontaminasyon an anpil fwa deja. An nou wè kisa l ye e kòman nou ka anpeche mango nap manyen nan travay la kontamine. Tout bagay, tout materyèl nou ajoute, kit nou fe ekspre, kit nou pa fè ekspre, pandan rekòt, pandan yap mete nan bwat, nan depo oubyen ke yap distribye mango kapab tounen yon kontaminan e kapab yon danje oubyen lakòz kliyan gen entoksikasyon alimantè.

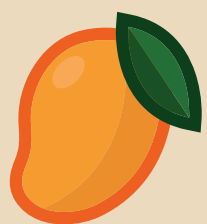
Men 3 mòd kontaminan mango yo ka pran ladan yo sou bitasyon/Izin/depo yo:

- Kontaminan fisik
- Kontaminan chimik
- kontaminan biolojik

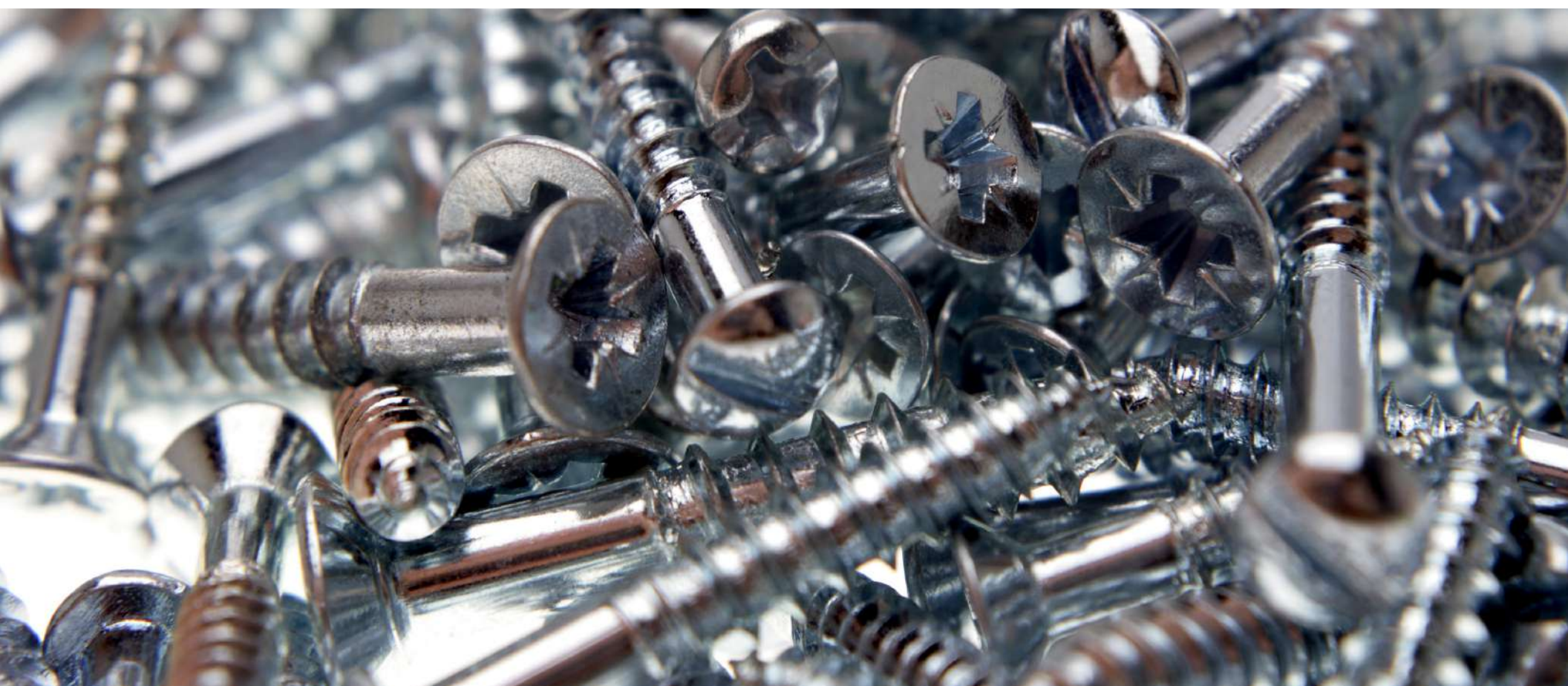
Pwogram sekirite alimantè ap chache bese risk kontaminasyon mango yo.

Se reskonsablite chak travayè pou anpeche mango yo kontamine pandan rekòt, pandan yap mete yo nan bwat, le yo nan depo e le yap distribye yo e anpeche yo tounen sous pou entoksikasyon alimantè.

Notas: _____

3 mòd kontaminan yo

Kontaminan fisik

Yon kontaminan fisik se yon bagay ki di oubyen swa ki ka rantre nan mango yo lè yap manyen yo. An jeneral sa ka yon aksidan oubyen yon anplwaye gen dwa pa wè sa. Kontaminan fisik yo sòti divès kote tankou materyèl biwo ki nan rapò oubyen yon kanè, vit, bagay ki fèt an metal, moso pout ak kès an plastik e move abitud ki ka rive pandan rekòt, pandan yap mete nan bwat oubyen pandan distribisyon. Gen kèk kontaminan fisik ki ka blese kliyan yo byen grav paske yo ka bouche gòj moun, fann/koupe bouch moun oubyen kase dan moun.

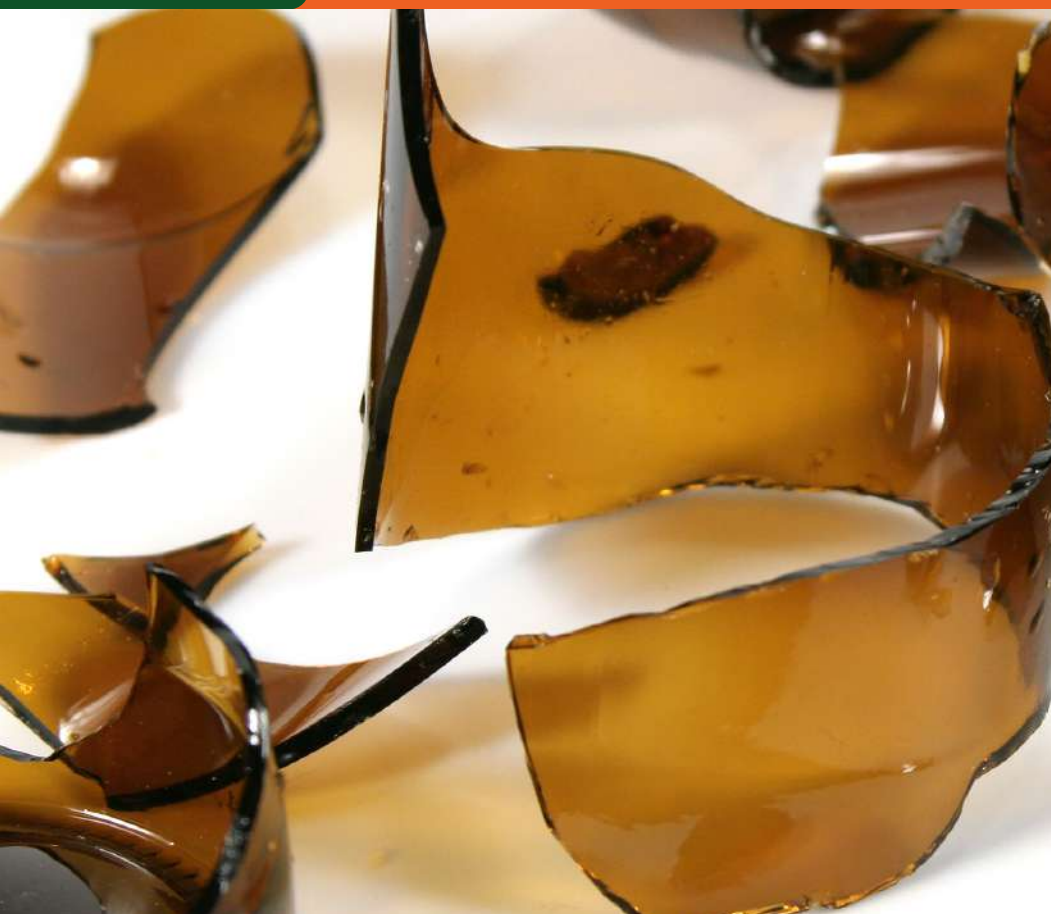
Nan kontaminan fisik yo nou jwenn tou:

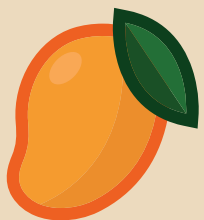
- Fo zong
- Cheve
- Pansman
- Po sirèt
- Klips
- Agraf
- Kreyon e/ou plim
- Ti bout zo
- Bijou
- Vis ak zouti
- Moso vit oubyen plastik
- Moso bwa oubyen debriñ

Notas: _____

Kontaminan fisik

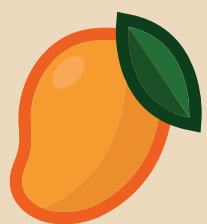
Bloke kontaminan fisik yo e kontwole yo

Gen kèk kontwòl nou ka fè nan zòn kote nan travay yo pou anpeche kontaminan fisik rantre nan mango yo:

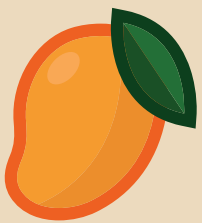
- Pa sèvi ak anyen ki fèt an vè sou bitasyon/izin/depo yo.
- Fimen sèlman kote ki fèt pou sa.
- Pa mete bijou.
- Sèvi kòm sa dwa ak materyèl tankou, kès, sizo, panye, palèt elatriye.
- Netwaye zouti, tounvis avèk lòt pati pyès detachab aparèy yo.
- Depi yon zouti oubyen yon materyèl ap fini, rapòte sipèvizè a sa anvan kontaminasyon fèt.

Notas: _____

Bloke kontaminan fisik yo e kontwole yo

Kontaminan chimik

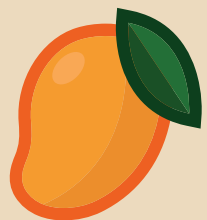

Kontaminasyon chimik rive lè mango yo kontre ak pwodwi chimik danjere pandan yap grandi, pandan rekòt, le yap mete yo nan bwat oubyen le yap distribye yo.

Gen divès bagay ki ka lakòz kontaminasyon chimik mango yo:

- Pwodwi yo tiye bèt
- Pwodwi chimik yo itilize pou netwaye epi dezenfekte
- Dlo dezenfektan
- Ti bout bwa oubyen debri

Notas: _____

Kontaminan chimik

Bloke kontaminan chimik yo e kontwole yo

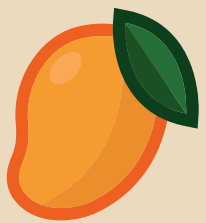

Gen kek kontwòl nou ka fè nan zòn kote nan travay yo pou anpeche kontaminan chimik rantre nan mango yo. Nenpòt lè wap sèvi ak pwodwi chimik men sa pou w sonje:

- Toujou swiv jan yo di pou sèvi ak pwodwi a epi toujou mete dòz yo make sou etikèt la.
- Pa konsève oubyen mete pwodwi chimik nan veso ki pa fèt pou sa.
- Depi w wè materyèl ak aparèy kap bay dlo al rapòte sa.
- Sèvi ak bon metòd lè wap manyen mango yo.
- Pa janm sèvi ak twòp savon oubyen dezenfektan epi toujou swiv sak make sou etikèt yo.
- Sonje ke depi w nan manyen pwodwi chimik ou dwe sèvi ak materyèl ki pou pwoteje tèt ou jan sipèvizè w la mande l la.
- Dlo wap itilize pou pase pwodwi chimik yo dwe TOUJOU soti yon kote ke w sèten genyen yon kantite mikwòb akseptab.

Fe sipèvizè a konnen touswit si w ta wè yon moun ap sèvi mal avèk yon pwodwi chimik oubyen si yonn nan pwodwi yo pa gen yon bon etikèt oubyen si yo pa byen konsève.

Notas: _____

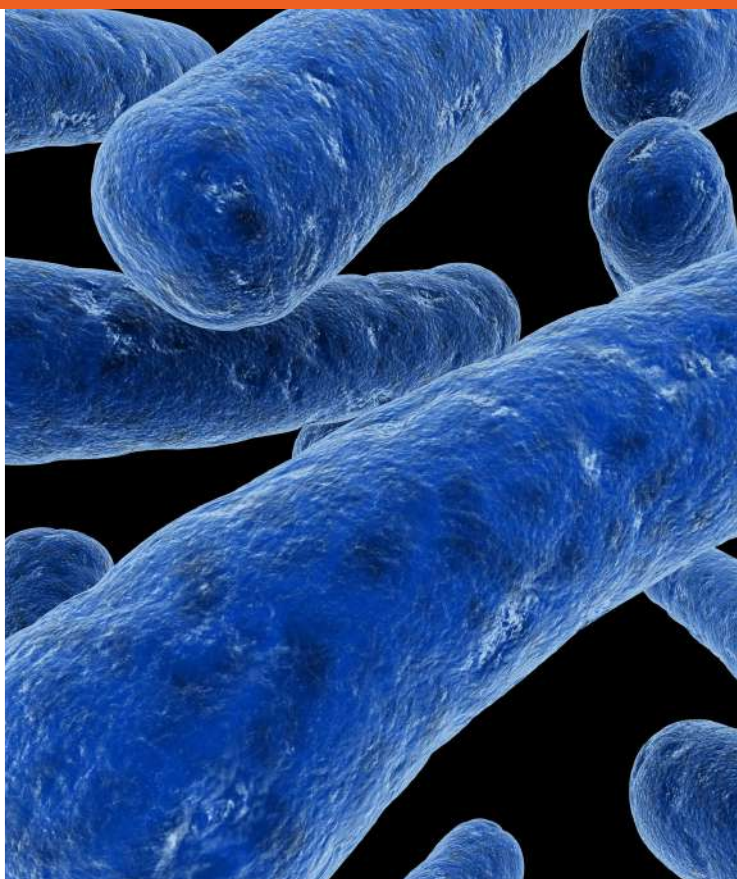

Bloke kontaminan chimik yo e kontwole yo

Kontaminan biyolojik

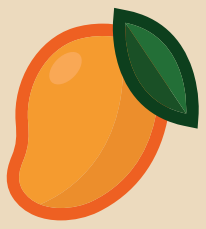

Twazyèm e dènye mòd kontaminan an ki ka enfekte mango yo rele kontaminan biyolojik. Nap mete mikwòb yo nan menm kategori sa a tou.

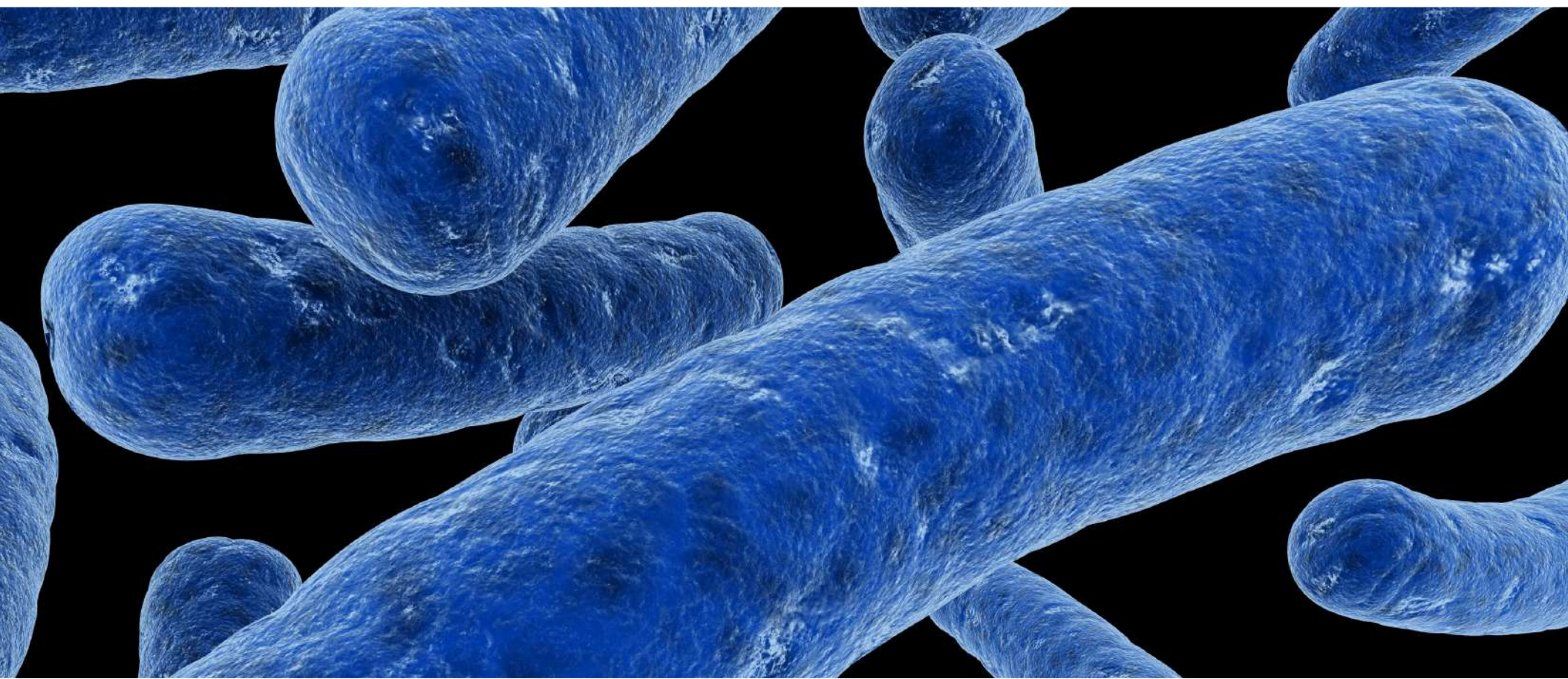
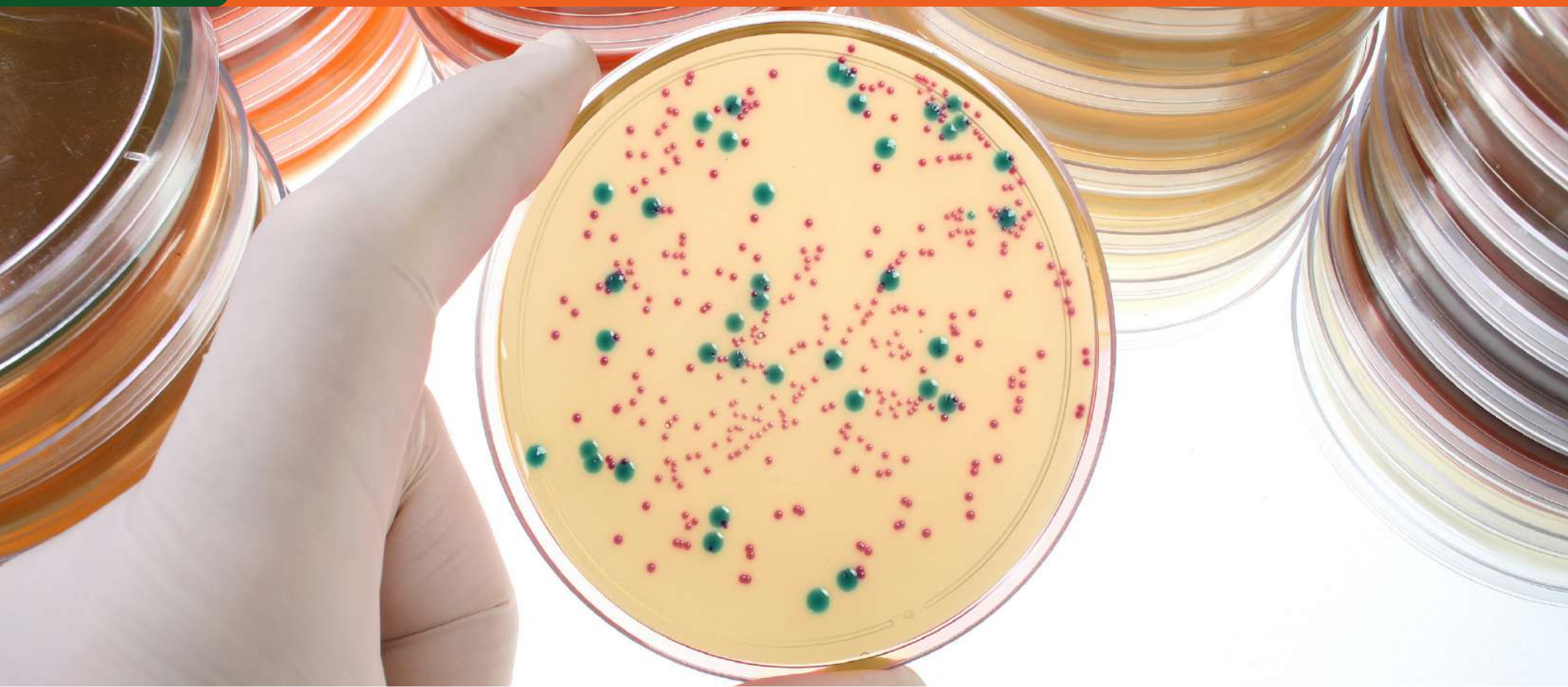
Mikwòb se yon bann ti bèt tou piti zwit . Yo sitèlman piti nou pa ka wè yo ak je nou men sèlman ak yon mikwoskòp. Pou w ka konprann pi byen sa mikwòb la ye tandè: si yon mikwòb te mezire 1 santimèt nan longè ebyen yon granmoun tap mezire dizon 17 kilomèt nan otè.

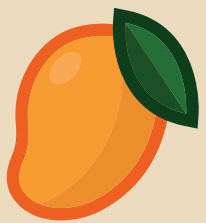
Mikwòb yo toupatou: nan lè, dlo, pousyè, tè, kò w, anviwònman w epi menm nan manje wap manje. Se pa tout mikwòb ki fè moun malad. Se sèlman yon ti gwoup mikwòb ki ka lakòz entoksikasyon alimantè. Li nesesè pou toujou ap konbat mikwòb pou yo pa kontamine mango yo.

Notas: _____

Kontaminan byologi

Bloke kontaminan biolojik yo e kontwole yo

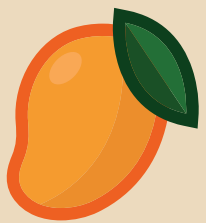

Mikwòb yo ka lakòb maladi patojèn, men ou pa bezwen sonje non maladi sa. Sa pou w sonje se ke li trè enpòtan pou w anpeche mango yo kontamine e men kòman w ka rive fè sa:

- Swiv règ pwòpte konpayi a.
- Lave menm w lè w fin manje, lè w sòt nan twalèt, apre yon poz, anvan al nan mango oubyen anvan w rantre nan zòn travay la epi nenpòt lè men w sal.
- Fè sipèvizè a konnen lè w malad.
- Byen lave ak dezenfekte materyèl ou itilize pou w travay yo.
- Kenbe panyen yo ak kès yo pwòp.
- Swiv règ konpayi ki reskonsab sekirite alimantè a bay yo.

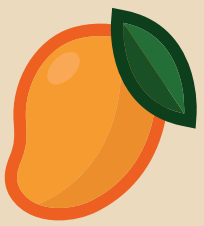
Sonje ke pwogran sou sekirite alimantè a fèt pou ede mango yo gen mwens kontaminasyon fizik, chimik ak biolojik.

Notas: _____

Bloke kontaminan biolojik yo e kontwole yo

Ki travay ou gen pou w fè

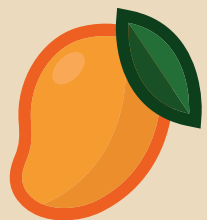

Travay ou se pou w manyen mango yo nan fason ki pi pwòp ki ta va genyen pou w anpeche yo kontamine pou kliyan yo pa malad ni blese. Nan leson sa a men sa w sot aprann:

- Ki sa entoksikasyon alimantè ye e kisa yon kriz/epidemi entoksikasyon ka fè travay ou, sante w ak lajan kap rantre nan fanmi w.
- Gen 3 jan mango yo ka kontamine.
- Kijan w ka anpeche mango yo kontamine nan swiv bon abitud pwòpte.
- Travay ou se pou w TOUJOU swiv règleman sou sekirite alimantè konpayi a pou w ka pwoteje mango yo pou yo pa kontamine. Swiv règleman konpayi a se yon pati enpòtan nan travay ou.
- Ou pa dwe envante règ pa w. Si w pa konnen yon bagay mande sipèvizè a.
- Si w wè yon bagay ki pa bon oubyen ki anòmal, fe sipèvizè a konnen touswit.
- Ou jwe yon wòl enpòtan nan pwoteksyon mango wap manyen nan travay ou.

Se konsa Fòmasyon sou sa pou w konnen sou sekirite alimantè a fini. Eske w gen kesyon? Mèsi pou patisipasyon w. Souple siyen fèy prezans la.

Notas: _____

Ki travay ou gen pou w fè

